

15.1.2018

Jakamistalous tarvitsee sääntelyä

Jakamistalouden merkitys on viime vuosina tullut entistä suuremmaksi. Nykyinen lainsäädäntö ei kaikin osin sovellu siihen, mikä aiheuttaa kuluttajille ongelmia: esimerkiksi osapuolten vastuut ovat epäselviä. Kuluttajaliitto on laatinut kolmen kohdan listan toimenpiteistä, joilla puuttua ongelmiin.

Jakamistaloudessa ei ole kyse pelkästään asioiden tekemisestä uudella tavalla tai uusien teknologian mahdollistamien asioiden tekemisestä: siihen voi liittyä myös merkittäviä periaatteellisia ja ideologisia kysymyksiä. Esimerkiksi Uberin taustalla on libertalistista ajattelua – valtion roolin yhteiskunnassa tulee olla mahdollisimman pieni eikä valtion pidä millään tavoilla säädellä sopimussuhteita. Näistä pohjavirtauksista pitää olla tietoinen, koska niiden toteutumisella voi olla suuri vaikutus ihmisten asemaan kuluttajana, yrittäjänä tai työntekijänä.

Usein esitetään väite, että jakamistaloutta ei saa säännellä ennakolta kuoliaaksi. Kuluttajaliiton valtuuston puheenjohtaja, järjestöneuvos Leena Simonen toteaa: *”Tiettyyn rajaan saakka on hyvä antaa ihmisille ja yrityksille mahdollisuus kehittää uusia tapoja tuottaa uudenlaisia hyödykkeitä kuluttajille. Voi esiintyä myös sellaisia kuluttajien asemaa heikentäviä kehityskulkuja, jotka on hyvä katkaista heti alkuunsa.”*

Jakamistaloudesta puhuttaessa käytetään monenlaisia käsitteitä sekaisin, jotka liittyvät toisiinsa. Erityisesti jakamistalouden ja alustatalouden määritelmät menevät sekaisin. *”Käsitteet tulisikin määritellä nykyistä tarkemmin. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun niillä aletaan säädellä ilmiötä oikeudellisesti”*, järjestöneuvos Simonen jatkaa. Itse jakamistalouden käsite on laajentunut ja hajaantunut sillä tavalla, että sitä ei voine käyttää pohjana oikeudelliseen sääntelyyn, vaan lienee tarvetta käyttää muunlaista käsitteistöä.

Kuluttajaliiton ehdotukset

1. Palvelun välittäjän vastuu sekä palvelun ostajaan että myyjään nähden tulee määritellä lain tasolla

Mitä vahvemmin välittäjä puuttuu sopimuksen sisältöön tai tarjoaa työkaluja sopimuksen täyttämiseen ja hyötyy tästä taloudellisesti, sitä vahvemmat syyt on saatava välittäjä vastuuseen myös palvelun tarjoajan ja käyttäjän välisestä sopimuksesta.

2. Yksityishenkilöillä tulee olla mahdollista viedä keskinäisiä sopimuksiaan koskevat riidat Kuluttajariitalautakuntaan

Tämän mahdollisuuden tulisi koskea sopimuksia, jotka on välittänyt ammattimainen välittäjä, joka on merkittävästi puuttunut sopimuksen sisältöön tai tarjonnut työkaluja sopimuksen täyttämiseen.

3. Raja jakamistalouden ja elinkeinotoiminnan välille tulee määritellä nykyistä tarkemmin

Jakamistaloudesta ei saa muodostua keinoa kiertää elinkeinotoimintaan kohdistuvaa sääntelyä. Raja sille, milloin toimijaa koskevat elinkeinonharjoittajia koskevat velvollisuudet (mm. kuluttajansuojaa, kirjanpitoa, verotusta) tulee määritellä selkeästi.

Lisätietoja:

Kuluttajaliiton valtuuston puheenjohtaja, järjestöneuvos Leena Simonen
puh. 040-837 8808